

De route in de stal

Vijf stappen om tijd te besparen

De route door een stal bepaalt voor een groot deel hoeveel tijd je voor een taak nodig hebt. Door de looplijnen van een stal in te tekenen, kun je veel tijd besparen.

Tekst en foto's: Willem van den Broek

Iedere dag opnieuw loop je een paar keer je rondje door de stal. Hierbij maak je de boxen schoon of neem je wat koeien mee om ze apart te zetten. Iedere dag weer erger je je aan het tweede hek achter de waterbakken. Dat hek is wat krom en het kost je veel moeite om het dicht te maken bij het omjagen van de koeien. Op de terugweg kost het minstens zoveel moeite om het hek weer open te krijgen. Opgeteld ben je op jaarbasis 6 uren kwijt aan dit hek. Met een hek dat gemakkelijk werkt en met één hand te openen en te sluiten is – je neemt immers een krabber mee om tegelijkertijd de boxen schoon te maken – is jaarlijks veel tijd te besparen. Om tot een goed hekkenplan te komen, is het van belang om alle looplijnen goed zichtbaar te maken. Adviseur Jan Hulsen van adviesbureau Vetvice onderkent dit. Hij meent dat een melkveehouder vaak te licht tegen de hekken en de looplijnen in de stal aankijkt. Ook vindt Hulsen het proces wat de veehouder doorloopt bij de inrichting van de stal te complex en hij merkt dat melkveehouders snel terugvallen op oude gewoontes. Hij adviseert dan ook om altijd een buitenstaander mee te laten kijken. “Veel melkveehouders gebruiken 80 procent van de tijd voor de inrichting van een stal aan de lig- en voerruimte. Hier bevinden de koeien zich ook 80 procent van de tijd. Meestal zijn het voerhek en de ligboxen een standaardoplossing. Het zou beter zijn om 80 procent van de tijd te besteden aan de looplijnen van jezelf en je koeien. Dit is een lastige taak omdat de oplossing voor de één geen oplossing is voor de ander. Gewoontes sluipen er vaak

in bij bestaande bedrijven, maar er is meer mogelijk dan op het eerste gezicht lijkt.”

Vervangbaar

Nadenken over looplijnen kost misschien wel extra tijd en geld, maar de tijdsbesparing van een goede indeling en inrichting levert iedere dag tijd en geld op. Door al op tijd, in ieder geval voor het storten van het beton, een hekkenplan te maken, kun je veel ongemak voorkomen. Hulsen is van mening dat een veehouder zichzelf vervangbaar moet maken. Dat kan alleen als je structuur in je werk hebt. “Als iemand plotseling je werk moet overnemen, hoeft dat niet per se een kopie van jezelf te zijn, 1,80 meter groot en 90 kilo. Het kan zomaar een vrouw van 1,67 meter zijn die maar 55 kg weegt”, vertelt hij. “Toch moet deze vrouw dezelfde werkzaamheden kunnen doen die jijzelf ook doet.” Niet alleen de manier van inrichten is belangrijk. Let ook goed op de kwaliteit en de afwerking van de stalinrichting. Wanneer een paal is vastgeschroefd op een rooster, gebruik dan een grote bout en moer en slijp de uitstekende draadeinden af. Dit voorkomt een te hoge drukbelasting op de klauw van de koe. Zorg ervoor dat je een hek altijd met één hand kunt openen en sluiten; hekken van goede kwaliteit zijn ook na een jaar nog makkelijk te openen en sluiten. Ook scharmieren en vastgeschroefde pijpen hebben vaak uitstekende delen. Je blijft hier niet alleen zelf aan hangen, maar ook de koeien lopen erlangs en verwonden zich.

1. Bepaal je dagelijkse route

Je kunt de looplijnen van jezelf door de stal

het best zichtbaar maken door een tekening voor je te nemen en de werkweek van uur tot uur of minuut tot minuut door te nemen. Je start met maandagmorgen en eindigt op zondagavond. Door je taak gedurende een dag of week helemaal tot in detail uit te werken, kom je er achter wat de ideale looplijnen zijn. Hulsen meent dat veehouders hiervoor te weinig tijd nemen. Beter een dag dan een half uur. Koeien in een afkalfstal of separatuimte hebben meer aandacht nodig. Deze koeien zouden dus aan het begin van de route moeten staan. Maar je wilt ze gedurende de dag ook nog verschillende keren zien. Een separatuimte in een uithoek van het erf of in de stal is dus geen goede oplossing. Hulsen vindt dat een planning en goed uitvoeren van alle taken in deze planning zorgt voor rust tijdens de werkzaamheden. In deze planning moet wel ruimte zitten voor incidentele gevallen, zoals het kalven van een koe. Al het werk rondom afkalven kun je indelen in een standaardwerkwijze, met standaardgebruik van bepaalde materialen. Vervolgens pas je de inrichting, materialen en hekken zo goed mogelijk af op de werkwijzen of andersom. Je bent pas echt klaar als alles weer klaar staat voor de volgende koe. Hulsen: “Aan deze discipline moet je in het begin wel even wennen, maar je hoeft niet meer na te denken of je alle dingen hebt gedaan. Je werkt immers de taak helemaal af voordat je weer verder gaat.” Voor een planning hoeft je niet per se veel koeien te hebben. Ook bij zeventig koeien verlicht een planning de werkzaamheden en geeft die je structuur.

Een afhangend hek veroorzaakt iedere keer weer ergenis door het slecht sluiten. Goede hekken leveren elke dag weer een tijdsbesparing op.

‘Beter een dag dan een half uur’

Afgeronde scharnieren veroorzaken geen wonden bij koeien. Slijp uitstekende bouten af zodat koeien zich niet kunnen verwonden.

2. Bekijk ook de route van de koe

Niet alleen de route die je zelf iedere dag loopt is belangrijk, ook de route van de koe gedurende de dag en gedurende de lactatie is van belang. Bij de dagelijkse route kun je denken aan de route van het voerhek naar de ligboxen en waterbakken, maar ook de route naar de melkstal of de melkrobot. Moet je de koeien iedere dag gaan halen door gangen of verschillende stallen, dan kost dit uiteraard meer tijd dan wanneer alle koeien recht achter de melkstal staan. Natuurlijk is de situatie niet altijd ideaal wanneer je een bestaande stal aanpast of een stal erbij bouwt. Bij een ideale route van een koe gedurende de lactatie maakt die een ronde door de stal of over het erf waarbij de looplijnen duidelijk en kort zijn.

3. Materiaalstromen

Ook de materiaalstromen zijn belangrijk, hiermee kun je weer minuten op een dag besparen. De beste plek om spullen te bewaren is waar je ze nodig hebt. Moet je voor een nieuw oormerk naar kantoor dat in huis is of heb je de oormerken in een kastje of werktafel bij een behandelaars in de stal? En heb je de biest in het vriesvak van de koelkast in de stal liggen en kun je

op die plek de biest op de juiste temperatuur brengen of moet je daarvoor toch weer naar de keuken in huis? Waar staat het stikstofvat en waar liggen het pipet, papier, glijmiddel en de handschoenen? Kun je ergens water van 36 graden Celsius uit een thermostaatkraan tappen? Waar registreer je alles en waar staat de koe? Kun je de koe veilig en gemakkelijk insemineren? Waar laat je het afval en waar leg je de pipet en glijmiddel nu neer? De koe moet weer terug naar het koppel en bedenk ook of een ander deze werkzaamheden op dezelfde manier kan doen.

4. Behandelruimte

Een flinke behandelstraat of separatieruimte met een mooie doorloopbekap- of behandelbox is natuurlijk ideaal. Het is echter vaak lastig om die in een bestaande stal op de juiste plek te creëren. Schroom niet om een voerhek te verwijderen of een muurtje om te tikken als dit de indeling ten goede komt. Ook kun je een gedeelte van een hok voor droogstaande koeien tijdelijk gebruiken voor de bekap- of behandelbox. “De droge koeien kunnen wel een uurtje in een kleiner hok als dit het werkgemak ten goede komt”, meent Hulsen. Met een ruimte van

4 bij 6 meter kun je al veel, met hekken kun je deze plek heel flexibel inrichten. Ook hoeft een behandelstraat of bekapbox niet op een vaste plaats te staan. Een bekapbox tijdelijk in een wachtruimte plaatsen voor het bekappen van koeien kan een goede oplossing zijn.

5. Informatiestroom

Met pen en papier kun je aantekeningen maken van bevindingen in een koppel of om voorraden op te nemen. Die kun je later in de computer invoeren. Met een handcomputer kun je gegevens vaak direct in een managementprogramma wijzigen. Je zet de handcomputer in de houder en de gegevens worden direct overgeladen naar de pc. Ieder bedrijf met meer dan zeventig koeien heeft meer dan één medewerker. Immers, ook de inseminator, dierenarts en loonwerker zijn in zekere zin medewerkers. Je moet dus informatie overdragen. De mooiste manier is dat je met standaardwerkwijzen de overdracht overbodig maakt. Een whiteboard op de juiste plaats kan ook veel tijd en fouten besparen.